

- [Vijesti](#)
- [Vjera](#)
- [Obitelj](#)
- [Kultura](#)
- [Academicus](#)
- [Video](#)
- [Kolumnе](#)
- [Misna čitanja](#)
- [Velike teme](#)

KATOLICI U BOSNI I HERCEGOVINI: IZAZOVI, PREPREKE I ODNOSI (5)

Salezijanci su u Žepče došli prije 25 godina pa otvorili školu koja i danas impresionira, ovo je priča o njima

"Uvijek nam je cilj - i u tome potičemo naše osoblje - dati ono malo više za učenike. Uzeti od svog vremena, od svog odmora, i porazgovarati s učenikom, pa makar toliko da zna da nije sam i da ima nekoga tko ga razumije i kome se može povjeriti", poručit će ravnatelj Katoličkog školskog centra "Don Bosco" don Milan Ivančević. Reportaža iz Žepča peti je tekst iz niza "[Katolici u Bosni i Hercegovini – izazovi, prepreke i odnosi](#)" koji je ostvaren u suradnji s Agencijom za elektroničke medije.

Piše: Tino Krvavica

22

Foto: Salesiana

"Noć je. Kombi zagrebačkih registarskih pločica prolazi usnulom magistralnom cestom od Zenice ka Žepču. U njemu su tri putnika, trojica redovnika, salezijanaca. Brevijari su zatvoreni jer su još dok je bilo malo dnevnoga svjetla izmoljene vespere. Malo prije dvadeset i dva sata prošli su i zadnju nadzornu točku i ušli su na područje hrvatske enklave Žepča."

Tim riječima započinje monografija "**To su ti salezijanci**", autora Brane Vrbića, koja bi svjetlo dana trebala ugledati do kraja godine, a koja opisuje 25 godina salezijanskog apostolata u gradiću na obalama rijeke Bosne.

Trojica salezijanaca s početka priče bili su **don Marijan Lovrić**, **don Ambrozijs Matušić** te mladomisnik **don Tihomir Šutalo**. Potonja dvojica će, uz **don Stjepana Matijevića** koji ih je već čekao u Žepču, krenuti u pravi pothvat – ostvariti prvu salezijansku prisutnost u **Bosni i Hercegovini** (u kojoj su ratna zbivanja još uvijek bila aktivna) te pokrenuti i voditi Katolički školski centar.

„Sjećam se toga **13. rujna 1995. godine**. U šest sati ujutro sjeo sam u kombi na Knežiji, u kojemu je već bio i don Ambrozije. Sve naše stvari stale su u taj kombi. Vozio nas je don Marijan Lovrić koji je bio tada provincijalni ekonom. I sjećam se da smo se vozili kroz Liku. Tek koji dan prije toga priopćeno je da se može proći Likom, mjesec dana nakon Oluje. Na put smo krenuli nespremni. Don Marijan je vrlo vesel čovjek i govorio je da ćemo brzo stići. ‘Sve je spremno. Don Stipo nas čeka. Čeka nas večera, ugojeno tele...’ A mi smo doslovce imali jedan čips za cijeli taj dan puta. Putom kroz Liku vidjeli smo očite ožiljke rata: spaljene kuće, uginulnu stoku, a na cesti niti jednoga automobila. Ušli smo u Bosnu i Hercegovinu nedaleko od Tomislavgrada. Tu počinju tzv. punktovi, nadzorne točke različitih vojska. Rat još traje. Ja sam bio bezbrizan, sve sam doživljavao poput djeteta uz koje su dvojica iskusnije braće. I sjećam se da je pao mrak kad je don Marijan rekao da smo u Zenici. Nisam se uopće mogao orijentirati gdje smo. Oko šest ujutro krenuli smo iz Zagreba, a u Žepče smo stigli oko deset navečer. Mrak, nema rasvjete, ne znamo točno u tom mraku ni kamo trebamo poći”, posvјedočio je don Tihomir u monografiji.

Ubrzo će se ispostaviti i da je ono obećano ugojeno tele zapravo bila “patka”. No, redovnici bi ionako trebali biti spremni na oskudicu.

(Poslije)ratni počeci

Poziv u Žepče stigao je u ne baš najpovoljnijem trenutku za hrvatske salezijance. Ratna zbivanja tek su jenjavala, zvana su “kapala”, a obrazovanje mladih – jedan od temeljnih salezijanskih poslanja – u sklopu Salezijanske klasične gimnazije u Rijeci bilo je u povojima.

No poziv nadbiskupa, a ubrzo i kardinala, **Vinka Puljića** bilo je teško odbiti.

Foto: Salesiana

“Vrhbosanska nadbiskupija otvorila je prvi **Katolički školski centar** u Sarajevu još 1994., a ideja je bila da se slični centri osnuju i u drugim mjestima. Poslali su nam dopis i ponudili Žepče. Mi do tada – unatoč velikom broju zvanja iz tih krajeva, pa čak i iz samog žepačkog kraja – nismo bili prisutni u BiH. Možemo reći i da smo imali određeni dug”, reći će nam don Tihomir Šutalo tijekom razgovora u njegovom uredu na zagrebačkoj Knežiji, otkud upravlja Hrvatskom salezijanskom provincijom.

“Kardinalov poziv smo prihvatali i godinu dana kasnije već smo bili u Žepču.”

Danas je tamošnji kompleks Katoličkog školskog centra dom oko 340 učenika i učenica podijeljenih u dvije škole: Opću gimnaziju te Tehničko-obrtničku školu. No na početku salezijanci nisu imali ni vlastiti prostor gdje bi se smjestili.

“Živjeli smo u tuđoj kući, nismo imali vozilo, a dosta smo ovisili i o pomoći dobrih ljudi”, govori don Tihomir, koji se ubrzo pri dolasku, zajedno sa subraćom, uključio u rad gradske srednje škole. Predavao je vjerouauk i povremeno njemački.

Te će trenutke ovako opisati u monografiji: “U maloj školskoj zgradi s oko tisuću i sto ili tisuću i dvjesto mladih ljudi osjećali smo se kao u košnici. Bio je to svijet mladih ljudi. Uvjeti nikakvi. Djeca nisu imala nijedan udžbenik, jedino bilježnice. Sav se rad sveo na odnos učitelja i učenika. Odjeli su bili veliki, s trideset šest učenika. Bila su teška vremena, ali radilo se s mnogo entuzijazma.”

„Onda sam, kao nikada do tada, primijetio da je čovjek, bilo učenik bilo nastavnik, mnogo važniji od bilo kakvih sredstava. Meni je tada bilo prelijepo u školi. Nismo imali ništa, ali smo imali prelijepu mladost – učenike i učenice. (...) Mi smo tada uživali i skoro sve slobodno vrijeme provodili smo družeći se s mlađima i djecom na školskim hodnicima i u dvorištu. A oni su bili presretni jer godinama nisu mogli iskusiti odlazak u školu bez eksplozija i pucnjave u neposrednoj blizini. Biti na školskom dvorištu, družiti se s vršnjacima, poslije godina teških ratnih stradanja toga kraja...”

Naglasak na čovjeka, o kojem govori don Tihomir, ostat će njihov glavni cilj do današnjih dana.

‘Ono malo više’

Od rata u Bosni i Hercegovini prošlo je 25 godina, no neke se stvari nisu promjenile. Možda više nema vojnih punktova kao kada su tri salezijanca prvi puta došla u Žepče, no “granice” su vidljive i dalje.

Iz privatnih razloga put nas je naveo preko Banje Luke, Kotor Varoša i Teslića da bismo iz Republike Srpske u Federaciju stupili vozeći se preko brda, lokalnim putevima koji spajaju Kamenicu i Novi Šcher.

04. 01. 2021.

Salezijanci su u Žepče došli prije 25 godina pa otvorili školu koja i danas impresionira, ovo je priča o njima | Bitno.net

U potonjem će nas, nakon spuštanja uz rub čaršijice kojom dominira džamija, odmah nakon prvog zavoja, nenadano, dočekati velebna crkva sv. Ilike s grobljem na kojem vijore zastave HVO-a. Jedan pogled s tog raskrišća otkriva je jasnu kulturnu i civilizacijsku razdjelnicu.

Idućih desetak kilometara, dok se vozimo jugozapadnim dijelom općine Maglaj i ulazimo na prostor Žepča, pratit će nas uglavnom katolički i hrvatski simboli.

Žepče je, prema posljednjem popisu stanovništva iz 2013., općina u kojoj Hrvati čine 58% od 30 000 stanovnika, dok su ostatak većinom Bošnjaci. No nagradno je pitanje koliko spomenute brojke odgovaraju stvarnom stanju na terenu.

“Velik broj mladih, pa i čitavih hrvatskih obitelji iselio se posljednjih godina prema Hrvatskoj i Europskoj uniji”, priča nam **don Milan Ivančević**, ravnatelj Katoličkog školskog centra “Don Bosco” i voditelj zajednice koju čini šest redovnika. Škole kojima ravna danas pohađa oko 340 učenika, no nekada je ta brojka iznosila gotovo 600.

Don Milan Ivančević u kapelici KŠC-a “Don Bosco” u Žepču/Foto: Tino Krvavica

Njihov dom moderan je kompleks koji osim učionica sadrži sportsku dvoranu, veliku halu sa strojevima, nekoliko laboratorija i radnih prostorija, redovničke sobe te prekrasnu kapelu – centralni objekt kompleksa koji se nedjeljom pretvara u bogoslužni prostor. Pred završetkom je i učenički dom koji predstavlja posljednju etapu izgradnje započete 1997. godine, polaganjem kamena temeljca.

“Nakon dvije godine s radom je krenula Tehničko-obrtnička škola s upisana tri prva razreda, dok se cijela gradska gimnazija preselila, ili da kažem utjelovila, u prostoru KŠC-a godinu kasnije”, otkriva don Milan kojem je ovaj kraj posebno prirastao srcu.

Volio bi da, kako kaže, “narod ostane”, no zna da ih na silu ne može zadržati.

“Mi djeci možemo, i trudimo se, pružiti kvalitetno obrazovanje. Nažalost, naš i njihov kvalitetan rad često znači da će žepački kraj napustiti zbog fakulteta u Hrvatskoj ili posla u inozemstvu. Unatoč tome važno je da ostanemo vjerni svojoj karizmi brige za djecu, a za ostalo se moraju pobrinuti drugi akteri, prije svega političari i gospodarstvenici.”

Svoj obol također daju kroz zaposlenje bivših učenika koji danas čine gotovo polovicu profesorskog kadra KŠC-a.

Jedan od njih je **Saša Grozić**, Srbin-povratnik iz Ljeskovice, sela između Žepča i Zavidovića. Njegova obitelj vratila se 1998.

“Nakon dvije godine završio sam osnovnu školu te privučen onim što sam vidio upisao KŠC”, ističe Saša, inače profesor praktične nastave stručnih predmeta elektrostrukre koji posljednjih 15 godina radi u Tehničko-obrtničkoj školi.

Kaže da je od početka bio dobro prihvaćen.

“U osnovnoj školi postojale su neke predrasude, no one su se brzo razriješile. S druge strane, pitao sam se kakav je to ‘katolički’ centar i što mogu u njemu očekivati, no ponuđeni uvjeti uvjerili su me da se upišem. Laboratoriјe i opremu koju posjedujemo ni danas u BiH nemaju mnoge škole.”

Profesor Saša Grozić/Foto: Tino Krvavica

U razgovoru s nama reći će kako smatra da je "don Boscov pristup" uvelike doprinio da se osjeća "dobrodošlo".

"Osjetio sam da su mi profesori i salezijanci pridavali posebnu pažnju kako se zbog druge vjere i nacionalnosti ne bih osjećao neprihvaćeno. Danas se kao djelatnik i sam trudim ponašati na sličan način, a to znači biti dostupan učenicima."

Pristup o kojem Saša govori ravnatelj don Milan neformalno naziva "**malo više**".

"Uvijek nam je cilj – i u tome potičemo naše osoblje – dati ono malo više za učenike. Uzeti od svog vremena, od svog odmora, i porazgovarati s učenikom, pa makar toliko da zna da nije sam i da ima nekoga tko ga razumije i kome se može povjeriti."

Važna komponenta je i vjerski odgoj, a od ove godine salezijanci su uveli redoviti duhovni hod za djelatnike. Radi se o mjesecnim susretima koji uključuju molitvu, pjesmu i svetu misu. Učenici pak imaju oratorij, mjesto okupljanja, igre i duhovnog rasta.

"To je njihov prostor, njihov dom", dodat će don Milan koji ne zanemaruje niti ulaganje u obrazovne alate, a posebno je ponosan na dobro opremljene laboratorije i radionice za učeničku praksu.

"U gradnji škole i opremanju puno su nam pomogle donacije izvana, a neke strojeve napravili su i sami učenici."

Don Boscov preventivni sustav/Foto: Tino Krvavica

Etnička podijeljenost

Oko 40% stanovnika općine Žepče čine Bošnjaci muslimani, no oni u KŠC "Don Bosco" predstavljaju zanemariv broj.

"Oko 95% učenika su Hrvati i katolici", otkrit će nam don Milan u razgovoru.

Razloga je, ističe, nekoliko.

"Različiti programi za pripadnike triju naroda, svakako su jedan od faktora. Mi u KŠC-u radimo po hrvatskom kurikulumu, a u gradu postoji škola s bošnjačkim programom."

Praksa u radionici škole/Foto: Tino Krvavica

No za mnoge su ljudi, s obje strane, ratne rane i dalje svježe. Ovaj je kraj bio poprište šestog hrvatsko-bošnjačkog sukoba koji je svoje najgore lice pokazao upravo u Srednjoj Bosni. Pritom je Žepče ostao jedini većinski hrvatski teritorij uz rijeku Bosnu.

Don Tihomir reći će nam kako su mu se događale situacije s pojedinim muslimanima koji bi mu rekli da žele upisati svoje dijete u KŠC, svjesni uvjeta koje nudi, ali su se "bojali što će reći okolina". Slično će potvrditi i don Milan.

Ipak, naši sugovornici slažu se da posljednjih godina određeni napredak, premda spor, postoji.

Profesor Saša Grozić tako će istaknuti da danas po razredu zna biti dvoje, troje bošnjačke djece, dok ih je nekada toliko bilo u cijeloj generaciji.

"Ipak, tu se više radi o djeci iz Zavidovića ili Maglaja, nego iz Žepča", dodat će don Milan.

Jedan od njih je **Adnan Krzić**, 16-godišnjak iz Maglaja, koji ide u drugi razred Tehničko-obrtničke škole, smjer mehatronika.

Njegovo iskustvo, kao i ono njegove majke **Amre** (s kojom smo također razgovarali), ne razlikuju se puno od iskustva profesora Saše.

“Ovdje se nikada nisam osjećao diskriminiran, a čak je pristup prema učenicima i bolji nego što sam ga imao u Maglaju”, reći će Adnan koji se u KŠC upisao, kako će nam objasniti, iz praktičnih razloga (što je, uostalom, tehničarima i svojstveno).

“Ukratko, smjer koji me zanima postojao je samo ovdje i u Tesliću koji je udaljeniji od Maglaja, a nastava se odvija isključivo u drugoj smjeni. Kući ne bih bio po cijeli dan.”

Adnan Krzić/Foto: Tino Krvavica

Podršku je imao i u prijatelju iz rodnog grada koji je također upisao salezijansku školu.

Njegova majka Amra Krzić priznat će pak kako je jedina bojazan bila hoće li katolička škola primiti dijete iz muslimanske obitelji.

Sada potvrđuje riječi svog sina o odnosu prema učenicima te ističe kako je “prezadovoljna školom”. Dodaje i da se, unatoč strahovima nekih, u svojoj okolini nikada nisu susreli s negativnim reakcijama zbog Adnanove odluke.

“I da jesmo, nisam jedna od onih koji se vode time što će susjedi reći. Odrasla sam pokraj katoličke crkve u Maglaju i u sustavu gdje nisam znala tko je katolik, tko pravoslavac, a tko musliman. Svatko ima svoje i trebamo poštivati jedni druge, a ostalim se ne želim opterećivati, niti opterećivati svoju djecu.”

Njezin sin Adnan reći će pak kako se najviše raduje praksi koja ga očekuje u trećem razredu.

“Kolege su već radile na robotima i CNC strojevima, a to je ono što bih i sam volio.”

Foto: Salesiana

Bosanska kvaliteta

Unatoč ovakvim pozitivnim primjerima, proći će vjerojatno još podosta vremena dok se s njih makne oznaka endemičnosti.

Salezijancima pak ostaje da, po riječima don Tihomira, budu “pošteni prema djeci” te im “ponude kvalitetu”, bez obzira na odlaske ponekad i čitavih generacija na studij ili rad van Žepča.

“To su položaji koje drugi trebaju braniti, a mi iza dobrog obrazovanja i odgoja možemo stati čista obraza. Pa neka se barem vidi da iz Bosne dolaze kvalitetna djeca.”

Što će dalje biti ionako je u Božji rukama. A kod Bosne se zapravo nikada ni ne zna. Njeni putevi možda su čudniji i od Gospodnjih.

*Članak o franjevačkom samostanu u Tolisi i muzeju “Vrata Bosne” dio je niza “[Katolici u Bosni i Hercegovini – izazovi, prepreke i odnosi](#)”, a objavljen je u sklopu projekta poticanja kvalitetnog novinarstva Agencije za elektroničke medije. Dozvoljeno je prenošenje sadržaja uz objavu izvora i imena autora.

Objavljeno: 23. prosinca 2020.

- Oznake:
- [#KatoliciuBosniiHercegovini–izazovi](#)
- [#salezijanci](#)
- [#Žepče](#)

3 komentara | Moderation Tool

Sortiranje po:

Dodajte komentar...

Vlado Markovic

Zaista veliki i uspješno održan projekt! Gdje se može nabaviti knjiga?

Sviđa mi se · Odgovor · 1 tj.

Bitno.net

Još nije objavljena, uskoro bi trebala ugledati svjetlo dana u izdanju Salesiane. Pratite njihov Facebook profil i mrežnu stranicu za više informacija...

Sviđa mi se · Odgovor · 3 h

Ljiljana Sinanović

Profesor Saša može biti Grozdić, a ne Grozić, jer poznajem ljudе iz tih obitelji još iz srednje škole. Lijepi pozdrav i želim da mi svi budete zdravi i veseli.

Sviđa mi se · Odgovor · 1 tj.

Krunoslav Kovac

Danas 25.12.2020 pročita dobrotu i ljepotu Enklave Žepča i veliki

SV. HILDEGARDA I HRANA KAO LIJEK

- recepti i savjeti o zdravoj prehrani
 - korisna i štetna svojstva namirnica
 - „kuhinjski otrovi“
 - o začinskom bilju, primjeni i uzgoju
 - i još mnogo više na više od 350 stranica
- [više na verbum.hr](#)

Učlani se u Klub prijatelja portala Bitno.net i podrži naš rad!**KLIKNI I DOZNAJ VIŠE!****VIŠE S WEBA**

stjepanbrcina · Prati

Darivs dok sam pročitao. Ponijetom u hujšavu i tako me čujek (čučak) Štačari i zamoli me da li imam pet minuta da blagoslovim njegovu kucu koja je ozračena za rutjenje. Rekao mi je da mu je zao da obitelj nije u domu, ali da mi želi da posljednji put print blagovaće u ovaj kući prije nego je strel. Bogu zahvalju da nas je spasio ovako čudesno zbog daljine sunarude i pomoći kako materijalne tako i duhovne.

Svi koji želite i možete novčano pomoći ovaj obitelji to možete učiniti

5,655 pregleda